

VAS VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Tájékoztató a területi környezetvédelmi hatósági feladatellátásról

Környezetvédelmi hatósági feladatellátás országos irányítása, keretei

Jelen tájékoztató célja a környezetvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek közötti eligazodás segítése, a vármegyei kormányhivatal által ellátott feladatkörök ismertetésén keresztül.

Magyarország Alaptörvényének P) cikke (1) bekezdése rögzíti, hogy a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

Hazánkban az Alaptörvényben foglaltakkal összhangban a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Ktv.) határozza meg a környezetvédelmi keretszabályokat, így a környezet védelmét szolgáló állami feladatokat is. A környezetvédelem állami feladatainak részét képezi a környezetvédelmi államigazgatási feladatok ellátása, valamint a feladatok végrehajtását megalapozó, a környezet állapotát és az arra gyakorolt hatásokat mérő-, megfigyelő-, ellenőrző-, értékelő- és információs-rendszer kiépítése, fenntartása és működése.

A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet a Kormány környezetvédelemért felelős tagjának az energiaügyi minisztert nevezi meg (Lantos Csaba).

Az Energiaügyi Minisztérium szervezetén belül a szakterületre jutó feladatokat a Környezetvédelemért és Környezetbarát Gazdaságért Felelős Államtitkár (dr. Raisz Anikó) látja el, akinek munkáját kettő helyettes államtitkár segíti: a Környezetvédelemért Felelős Helyettes Államtitkár (Keszthelyi Nikoletta) végzi a hatósági szakmai irányítói feladatokat, a Környezetvédelmi Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkár (dr. Dér Ádám) pedig a hatósági felügyeleti és a másodfokú hatósági feladatokat látja el.

Környezetvédelmi hatósági hatáskörök

A környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) szabályozza a hatósági jogköröket, amely országos, területi és járási környezetvédelmi hatóságot jelöl ki.

Általános szabályként környezetvédelmi hatósági ügyben a területi környezetvédelmi hatóság jár el, amelyet szervezetileg a vármegyei kormányhivatalhoz rendel a Korm. rendelet.

Speciális feladatot lát el a Pest Vármegyei Kormányhivatal, amely országos környezetvédelmi hatóságként, országos illetékességgel a gyorsforgalmi utak környezetvédelmi engedélyezési ügyeiben jár el.

A vármegyei kormányhivatalok járási hivatalai járási környezetvédelmi hatóságként a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendeletben rögzített, főként a lakossági tevékenységhez, illetve a kis teljesítményű tüzelőberendezések használatával összefüggő hatósági ügyek lefolytatására kerültek kijelölésre.

A Korm. rendelet fentiekén túl környezetvédelmi hatósági hatáskört telepít a meteorológiai feladatokat ellátó HungaroMet Nonprofit Zrt-re, a polgármesterre, és a települési önkormányzat jegyzőjére is, amelyeknek a részletes tartalmát külön jogszabályok határozzák meg.

Környezetvédelmi igazgatási szervként a területi környezetvédelmi hatóságként vármegyei illetékességgel eljáró kormányhivatalok munkáját regionális szinten szervezett környezetvédelmi laboratóriumok segítik. Vas vármegyére is kiterjedő illetékességgel a levegővédelem szakterületére kiterjedő környezetvédelmi hatósági laboratóriumi feladatokat a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal látja el. Környezeti zajmérések vonatkozásában ugyanakkor igazgatási szervként a Vas Vármegyei Kormányhivatalnak Vas és Zala vármegyére kiterjedő illetékessége van.

A területi környezetvédelmi hatósági feladatellátás „szakterületei” a levegőtisztaság-védelem, a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem, a földtani közeg védelme és a „komplex” környezetvédelmi hatósági feladatellátás. A következőkben az egyes szakterületek kerülnek kifejtésre.

Levegőtisztaság-védelem

A környezeti levegő védelmére vonatkozó keretszabályokat a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet rögzíti. A Korm. rendelet hatálya nem terjed ki az ionizáló és nem ionizáló sugárzásból keletkező levegőterhelésre, a levegő munka-egészségügyi védelmére, valamint zárt terek levegőminőségére sem.

A szabályozás alapvető követelménye, hogy tilos a légszennyezés, a diffúz forrás környezeti követelményeknek nem megfelelő működtetése miatt fellépő levegőterhelés, a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, valamint a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezettséget okoz.

Levegőterhelés alatt a jogszabály fogalmai szerint a levegőben lévő és az emberi egészségre vagy a környezet egészére valószínűsíthetően káros hatást gyakorló anyag (légszennyező anyag) légszennyező forrásból történő kibocsátását (emisszióját) értjük. A levegőterhelés mértéke helyhez kötött légszennyező pontforrás esetén nem haladhatja meg a külön jogszabályokban rögzített kibocsátási határértékeket (légszennyezés), amely szabályozás célja, hogy a levegőterheltség szintje (immisszió) ne haladja meg a légszennyezettségi határértékeket.

A levegő terheltségét (immisszió) az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) méri, amelyet a HungaroMet Nonprofit Zrt üzemeltet. A mérőhálózat részét automata és ún. manuális mérőpontok képezik. Automata mérőpontokon folyamatos, 24 órás mintavétel zajlik, míg a manuális mérőpontoknál időszakos mintavétellel végzik a környezeti levegő vizsgálatát. Hazánkban 32 településen 52 automata mérőállomás méri folyamatosan a levegő minőségét, míg a manuális mérőhálózat 85 településen gyűjt mintákat. Vas vármegyében Szombathelyen és Szentgotthárdon található automata mérőállomás, a manuális mérőhálózatnak pedig Kőszegen és Szombathelyen találhatóak mérőpontjai. A mérőhálózat adatai a <https://legszenyezettsseg.met.hu/> honlapon folyamatosan nyomon követhetők.

A kibocsátás (emisszió) szabályozása és felügyelete képezi lényegében a levegővédelmi hatósági munkát. A területi környezetvédelmi hatóság hatáskörébe tartozó helyhez kötött légszennyező forrás létesítése és működtetése engedély-köteles (levegőtisztaság-védelmi engedély).

A levegőtisztaság-védelmi engedély 5 évre adható ki. Az eljárás során a kérelmezőnek igazolnia kell, hogy az általa létesíteni, vagy üzemeltetni tervezett forrás kibocsátása a vonatkozó kibocsátási határértékeknek megfelel, és nem okoz légszennyezettséget. A kibocsátási határértékeket külön jogszabályok, az egyes technológiákhoz igazodóan rögzítik (pl. tüzeléstechnológia, felületkezelés, aszfaltkeverés). A légszennyező forrás üzemeltetésének megkezdését követően minden év március 31-ig az előző év kibocsátásairól az OKIR Kapu rendszeren keresztül (OKIR – Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer) elektronikusan adatszolgáltatást kell teljesíteni (LM – Légszennyezés Mértéke bevallás). A

kibocsátási adatok az OKIR rendszerén keresztül bárki által szabadon lekérdezhetők (<https://web.okir.hu/hu/>).

Levegőtisztaság-védelmi hatósági ügyekben a járási környezetvédelmi hatóság is rendelkezik hatáskörrel minden járási hivatalban. A járási környezetvédelmi hatóság hatáskörébe tartoznak a lakossági tevékenység levegővédelmi vonatkozásai, a nem lakossági, kis teljesítményű tüzelőberendezésekkel kapcsolatos ügyek (kisebb, mint 140 kW, illetve 500 kW hőteljesítmény), valamint a nem gazdálkodó szervezet által végzett tevékenység általi bűzterhelés és diffúz légszennyező források ügyei.

Minden fentiekén kívüli légszennyező forrás ügye a területi környezetvédelmi hatóság hatásköre, és engedély-, valamint bevallás-köteles.

Vas vármegyében jelenleg (2024. 10. 31.) 462 telephelyen 1805 helyhez kötött légszennyező pontforrást, és 52 helyhez kötött diffúz forrást tartunk nyilván.

Zaj- és rezgés elleni védelem

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem hazai keretszabályait a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet rögzíti.

A Korm. rendelet hatálya nem terjed ki a közterületen megtartott alkalmi rendezvényekre, a munkahelyi zaj és rezgés által okozott foglalkoztatási veszélyre, a magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységekre, a vallási tevékenység és a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó tevékenységekre. Nem alkalmazható továbbá az egészségügyi mentéssel, a tűzoltási feladatokkal, a műszaki mentéssel és a bűnüldözéssel kapcsolatos zajra és rezgésre.

A zajvédelmi szabályozás lényege, hogy a zajforrások által keltett zaj a védendő létesítményeknél (lakóházak lakószobái, egészségügyi intézményekben kórtermek, betegszobák, oktatási intézmények tantermei, stb.) ne haladja meg a külön jogszabályban, a zajforrás jellegéhez és a védendő létesítményhez igazodóan megállapított határértékeket (zajterhelési határérték).

A zajforrások három fő csoportba sorolhatók: üzemi és szabadidős zajforrások; építési tevékenység zaja; közlekedési létesítmények zaja. A zajterhelési határértékek külön nappali (6:00 – 22:00) és éjszakai (22:00 – 6:00) időszakra kerültek megállapításra, a védendő létesítmények elhelyezésére szolgáló terület (védendő terület) település-rendezési övezeti besorolásától függően (pl. kisvárosias besorolású területen lévő lakóház védendő lakószobája előtt nappal 50 dB(A), éjjel 40 dB(A)). Építési zajforrás esetén számít még az építkezés időtartama (hosszabb építkezésnél alacsonyabb terhelési értékek), míg a közlekedési létesítmények esetén számít a közlekedési objektum út-, ill. vasúthálózati besorolása, amely az adott létesítmény forgalmi viszonyait tükrözi. A határértékek a zajvédelmi szabályozási rendszer sajátosságainak megfelelően ún. egyenértékű zajszintként kerültek meghatározásra, az időben folyamatosan változó értékek meghatározását lehetővé tevő szakmai módszertan alapján, decibel értékben, az emberi fül karakterisztikájához igazított ún. A-hangnyomásszint értékben (ez a dB(A) mértékegység). Az átlagolás alapját képező ún. megítélési idő is eltérő (pl. üzemi zajnál nappal 8, éjszaka 0,5 óra).

Üzemi és szabadidős zajforrás üzemeltetője köteles a környezetvédelmi hatóságtól a tevékenység megkezdése előtt zajkibocsátási határérték megállapítását kérni, annak megállapítását követően pedig a kibocsátási határérték betartásáról gondoskodni. A környezetvédelmi hatóság úgy állapítja meg a kibocsátási határértéket, hogy a védendő területre vonatkozó zajterhelési értékek teljesüljenek. Ennek során a zajforrás jellegén és üzemelési sajátosságain túl figyelembe veszi a működtetni kívánt zajforrás hatásterületén lévő további zajforrásokat is. A hatásterület határainak számítási szabályait a Korm. rendelet rögzíti. A zajkibocsátási határérték megállapítását követően a határértékek teljesülésének vizsgálata zajméréssel történik.

A környezetvédelmi hatósági hatáskör zaj- és rezgésvédelmi ügyekben a zajkibocsátással járó tevékenységtől függően megosztott a települési önkormányzat jegyzője és a területi környezetvédelmi hatóság (vármegyei kormányhivatal) között. A Korm. rendelet 1. számú mellékletében TEÁOR számok alapján rögzített tevékenységek tartoznak a jegyzői hatáskörbe, amelyek döntően a lakossági szolgáltatásokhoz, tevékenységekhez kapcsolódnak (pl. gépjármű kereskedelem, szálláshely szolgáltatás, kiskereskedelem, vendéglátás). A Korm. rendelet 1. számú mellékletében nem felsorolt tevékenység esetén, illetve, ha ezen tevékenység a környezeti hatásvizsgálatról és egységes környezethasználati engedélyről szóló jogszabály hatálya alá tartozik, a területi környezetvédelmi hatóság jár el zajvédelmi hatóságként.

Földtani közeg védelme

A földtani közeg védelmének keretszabályait a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet rögzíti. A földtani közeg a föld felszíne és az alatta elhelyezkedő természetes eredetű képződmények (a talaj, a mederüledék, a kőzetek, beleértve az ásványokat, ezek természetes és átmeneti formáit). (A talaj a földtani közeg legfelső rétege, melynek alapvető tulajdonsága a termékenység.)

A földtani közeg védelme nem választható el a felszín alatti vizek védelmétől. A Korm. rendeletben rögzített szabályozás a felszín alatti vizek védelmét a vízvédelmi hatóság feladatákként nevesíti, ezért a földtani közeg-védelmi hatósági feladatellátás a környezetvédelmi és a vízvédelmi hatóság együttműködésével valósul meg.

A környezetvédelmi hatósági feladatellátás lényege a földtani közeg szennyezésének, elszennyeződésének, károsodásának elkerülése, annak bekövetkezése esetén pedig a szennyezéstől való mentesítés.

A földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezése jellemzően egy környezeti káresemény (havária) bekövetkezésekor valósul meg. A havária bekövetkezésekor az elsődleges feladat a kárelhárítás, amit a felszíni és felszín alatti, valamint a földtani közeg károsodásának elkerülése érdekében a vízvédelmi hatóság bevonásával a területi vízügyi igazgatóságok végeznek (a környezethasználó közreműködésével). Amennyiben a felszín alatti víz és a földtani közeg szennyeződése már bekövetkezett, kármentesítést kell végezni, amely több lépcsős folyamat.

A kármentesítés első lépéseként a kivizsgálási fázisban a lehetséges szennyezés mértékének, valamint okozójának (környezethasználó) felderítése zajlik. Amennyiben a kivizsgálás beavatkozási kötelezettséget állapít meg, a kivizsgálásban feltárt környezethasználót a környezetvédelmi hatóság kötelezi tényfeltárás végzésére. A tényfeltárást szakértői engedéllyel rendelkező szakcég végezheti, melynek célja a szennyezés mértékének térbeli lehatárolása, és javaslatétel a mentesítés módjára. Amennyiben esély van a földtani közeg természetes regenerálódására és a szennyezés terjedése, valamint jellege ezt lehetővé teszi, monitoring kerül előírásra, amely hatósági döntésben rögzített rendszeres felszín alatti víz és földtani közeg mintavételezést és laborvizsgálatot takar. Amennyiben műszaki eszközökkel is mentesítést kell végezni, a környezethasználót beavatkozási terv készítésére kötelezi a környezetvédelmi hatóság. A kármentesítés akkor tekinthető befejezettnek, ha a monitoring eredmények a határozatban előírt kármentesítési célállapotot elérték.

„Komplex” környezetvédelem

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény rögzíti, hogy a környezetre jelentős, illetve várhatóan jelentős mértékben hatást gyakorló tevékenység megkezdése előtt környezeti hatásvizsgálatot kell végezni. A környezeti hatásvizsgálat eredményeit szakértői jogosultsággal rendelkezők által készített környezeti hatástanulmányban kell bemutatni.

Annak vizsgálatára, hogy a tevékenység környezetre gyakorolt hatásai várhatóan jelentős hatást gyakorolnak-e a környezetre, külön jogszabályban rögzítettek szerint előzetes vizsgálati eljárást kell lefolytatni.

Az Európai Parlament és a Tanács ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelve (Industrial Emissions Directive – IED), amely 2011-től hatályos, a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről 96/61/EK irányelv (IPPC irányelv) továbbfejlesztése, kiterjesztése további iparágakra. Ezen irányelv hazai átültetéseként jelent meg a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben, hogy egyes, külön jogszabályban rögzített tevékenységek környezet terhelő kibocsátásainak megelőzésére, a kibocsátások csökkentésére vagy megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technikán (Best Available Techniques – BAT) alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezés során kell megállapítani.

A fenti három eljárás részletszabályait a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet rögzíti.

A Korm. rendelet 1. számú melléklete tartalmazza azokat a tevékenységeket, létesítményeket és azok termelési vagy kibocsátási küszöbértékeit, amelyek esetén környezeti hatásvizsgálatot kell végezni. A környezeti hatásvizsgálati eljárás a környezethasználó kérelmére, szakértők által készített környezeti hatástanulmány alapján lefolytatásra kerülő „komplex” eljárás, amelynek a végén, amennyiben a tevékenység vagy létesítmény engedélyezhető, környezetvédelmi engedélyt kap a környezethasználó. Az eljárás komplexitása azt takarja, hogy az eljárásba minden esetben bevonásra kerül a vízvédelmi és vízgazdálkodási hatóság, a közegészségügyi hatóság, érintettség esetén a talajvédelmi hatóság, a földvédelmi hatóság, az örökségvédelmi hatóság, az erdészeti hatóság és az iparbiztonsági hatóság is. Az eljárás során közmeghallgatást kell tartani az érintett nyilvánosság bevonásával (hatásterületen élő lakosság). A környezetvédelmi engedély érvényességi ideje legalább 5 év, de határozatlan időre is megadható. Az engedély érvényességi idejének lejártakor a környezethasználónak környezetvédelmi felülvizsgálatot kell végeztetnie, amelynek jóváhagyása esetén a környezetvédelmi hatóság működési engedélyt ad ki.

A Korm. rendelet 2. számú melléklete rögzíti azokat a tevékenységeket, létesítményeket és azok kibocsátási vagy termelési küszöbértékeit, amelyek esetén a tevékenység csak egységes környezethasználati engedély (IPPC engedély) kiadását követően kezdhető meg. Az engedélyezés ugyanúgy „komplex” eljárás, mint a környezeti hatásvizsgálati eljárás esetében. Az IPPC engedély azonban működési típusú engedély, azaz minden érintett „szakterület” egyébként egyedi döntéseivel kiadásra kerülő igénybevételi és kibocsátási határértékeit egybefoglalva tartalmazza - a vízjogi engedély kivételével –, és 5 évente teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálatot kell végeztetnie a környezethasználónak az engedély érvényességének megújítására.

A Korm. rendelet 3. számú melléklete rögzíti azokat a tevékenységeket, létesítményeket és azok kibocsátási vagy termelési küszöbértékeit, amelyek esetén a tevékenység folytatásához előzetes vizsgálatot kell folytatni. Az előzetes vizsgálat szakértő által készített előzetes vizsgálati dokumentáció (EVD) alapján kerül lefolytatásra, a fentiekben felsorolt közreműködő hatóságok bevonásával. Az eljárás eredményeképpen a környezetvédelmi hatóság döntést hoz arról, hogy a tevékenység környezeti hatásai jelentősek-e vagy sem. Amennyiben a hatásokat a hatóság jelentősnek ítéli meg, környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása kerül előírásra. Megállapíthatja a környezetvédelmi hatóság azt is, hogy a vizsgálat tárgyát képező tevékenység nem folytatható a kérelmezett helyszínen. Amennyiben pedig a hatásokat nem ítéli jelentősnek, a környezetvédelmi követelmények az egyéb eljárások során kerülnek előírásra (pl. építési engedélyezés során).

Az egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező üzemeket a környezetvédelmi hatóságnak a vízvédelmi hatósággal közösen, kockázatértékelés alapján 4 éves időszakra elkészített ellenőrzési keretterv szerint, 1-3 éves gyakorisággal ellenőriznie kell. Az ellenőrzésekbe számos esetben a

közegészségügyi hatóság is bevonásra kerül. Jelenleg Vas vármegyében 52 egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező létesítmény található, melyek közül 32 nagy létszámú állattartó telep. 2024 évben 40 ellenőrzés került lefolytatásra ezen létesítményeknél, 2025-ben 39 ellenőrzés tervezett.

Az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartozó jelentősebb szennyezőanyag kibocsátású ipari üzemek és állattartó telepek az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -Szállítási Nyilvántartás (E-PRTR) hatálya alá is tartoznak. Ez egy EU által üzemeltetett, környezeti adatokat tartalmazó adatbázis, amelynek a célja a környezeti adatok nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele. Az adatbázis a <https://web.okir.hu/hu/eprtr> linken keresztül bárki számára elérhető.

Szombathely, 2024. november 19.

Tisztelettel:

Bencsics Attila
főosztályvezető